

PSIXOLOGIK TADQIQOT METODLARI VA ULARNI KOMBINATSIYALASH IMKONIYATLARI

Abdishukurov M.M

Kamoliddinov D.U

Toyirov H.O

1. TDTU, 2-davolash ishi fakulteti, Pedagogika va Psixologia kafedrası,
e-mail: mahmudabdishukurov@gmail.com
2. TDTU, 2-davolash ishi fakulteti, Pedagogika va Psixologia kafedrası
e-mail: dkamoliddinov@icloud.com
3. TDTU, 2-davolash ishi fakulteti, Pedagogika va Psixologia kafedrası
e-mail: toyirovhikmatillo4@gmail.com

Annotatsia: Mazkur tezisdá psixologik tadqiqotlarda qo'llaniladigan asosiy ilmiy metodlar hamda ularni kombinatsiyalash imkoniyatlari tahlil qilingan. An'anaviy ravishda bitta metod doirasida olib borilgan tadqiqotlarning cheklangan jihatlari ko'rsatilib, eksperimental metod va kontent-tahlil metodini birgalikda qo'llash yondashuvi taklif etilgan. Tadqiqot jarayonida mazkur metodlar kombinatsiyasi amaliyotda sinovdan o'tkazilib, ularning miqdoriy va sifat jihatdan tahlil imkoniyatlarini kengaytirishi asoslab berilgan. Olingan natijalar metodlar kombinatsiyasi tadqiqot ma'lumotlarining ishonchliligi va obyektivligini oshirishini ko'rsatdi. Ushbu yondashuv zamonaviy psixologik izlanishlar uchun samarali metodologik asos sifatida baholanadi.

Kalit so'zlar: psixologik tadqiqot metodlari, eksperiment, kontent-tahlil, metodlar kombinatsiyasi, obyektivlik, ishonchlilik, kompleks yondashuv.

Аннотация: В данном тезисе проанализированы основные научные методы, применяемые в психологических исследованиях, а также возможности их комбинирования. Показаны ограничения исследований, проводимых в рамках одного метода, и предложен подход к совместному использованию экспериментального метода и метода контент-анализа. В ходе исследования данная комбинация методов была апробирована на практике, что позволило обосновать расширение возможностей количественного и качественного анализа. Полученные результаты свидетельствуют о повышении достоверности и объективности исследовательских данных при использовании методологической комбинации. Предложенный подход рассматривается как методологическая основа для современных психологических исследований.

Ключевые слова: методы психологических исследований, эксперимент, контент-анализ, комбинация методов, объективность, достоверность, комплексный подход.

Abstract: *This thesis analyzes the main scientific methods used in psychological research and explores the possibilities of their combination. The limitations of studies conducted within a single methodological framework are identified, and an approach based on the combined use of experimental and content analysis methods is proposed. During the research process, this methodological combination was tested in practice, demonstrating its ability to expand both quantitative and qualitative analytical capabilities. The results indicate that the combination of methods increases the reliability and objectivity of research data. This approach is considered a methodological basis for contemporary psychological research.*

Keywords: *psychological research methods, experiment, content analysis, method combination, objectivity, reliability, integrated approach.*

Psixologiya fanida ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirishda turli metodlardan foydalanib kelinmoqda. Shu paytgacha asosiy tadqiqot metodlari sifatida kuzatish, so'rovnoma, test, eksperiment, intervyu va kontent-tahlil metodlari qo'llanilgan. Ushbu metodlar psixik jarayonlar, holatlar va shaxs xususiyatlarini alohida jihatlar bo'yicha o'rganish imkonini beradi.

An'anaviy yondashuvda tadqiqotlar ko'pincha bitta metod doirasida olib borilgan. Biroq bitta metoddan foydalanish tadqiqot natijalarining obyektivligi va ishonchliligini cheklashi mumkin. Shu sababli ushbu ishda eksperimental metod va kontent-tahlil metodini birgalikda qo'llash yondashuvi ishlab chiqildi va amaliyotda sinovdan o'tkazildi.

Eksperimental metod yordamida psixologik holatlarning sabab-oqibat bog'liqligi aniqlanadi hamda tadqiqot jarayonida o'zgaruvchilar qat'iy nazorat qilinadi. Kontent-tahlil metodi esa respondentlarning yozma yoki og'zaki materiallaridagi mazmuniy birliklarni tizimli tahlil qilish imkonini beradi. Ushbu ikki metodni birgalikda qo'llash orqali nafaqat miqdoriy, balki sifat jihatdan ham chuqur tahlil olib borish imkoniyati yaratildi.

Mazkur metodlarning kombinatsiyalashuvi quyidagi imkoniyatlarni berdi:

- eksperiment natijalarini kontent-tahlil orqali tasdiqlash;
- tadqiqot ma'lumotlarining ishonchliligini oshirish;
- psixologik hodisalarni kompleks yondashuv asosida tahlil qilish;
- subyektiv omillar ta'sirini kamaytirish;
- olingan natijalarni tizimli va asosli xulosalar bilan mustahkamlash.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, eksperimental va kontent-tahlil metodlarini birgalikda qo'llash psixologik tadqiqotlarning ilmiy samaradorligini oshiradi hamda zamonaviy psixologik izlanishlar uchun metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu yondashuv kelgusida psixologik tadqiqotlarni tashkil etishda amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, psixologik tadqiqotlarda faqat bitta metoddan foydalanish olingan natijalarning to'liqligi va ishonchliligini cheklashi mumkin. Eksperimental metod va kontent-tahlil metodini birgalikda qo'llash esa psixologik hodisalarni chuqurroq, tizimli va kompleks tarzda o'rganish imkonini beradi. Tadqiqot natijalari metodlar kombinatsiyasi subyektiv omillar ta'sirini kamaytirib, ilmiy xulosalarning asoslanganligini oshirishini tasdiqladi. Mazkur yondashuv kelgusida psixologik tadqiqotlarni rejalashtirish va amalga oshirishda amaliy hamda metodologik jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIOTLAR:

1. Braun V., Clarke V. Using thematic analysis in psychology // *Qualitative Research in Psychology*, 2006, Vol. 3, № 2, c. 77–101
2. Usmanov S.A., Norbekova B.Sh., Arakulov G.T. Psixologik tadqiqotlarda ko'p o'lchovli statistik metodlardan foydalanish // *PSIXOLOGIYA ilmiy jurnal*, 2025, № 2, c. 67-72
3. Mirzarahimova Z.M. Psixologiya fanining o'qitish metodlari va amaliy darslarni tashkil etishning samarasi // *TADDIQOTLAR jahon ilmiy metodik jurnali*, 2024, Vol. 32, № 2, c. 95–98
4. Yadgarova O.I., Shirinboyeva X.B. Bolalardagi diqqat jarayonining o'ziga xos xususiyatlari va kuzatiladigan diqqat buzilishlari // *Journal of Integrated Education and Research*, 2023, Vol. 2, № 12, c. 59–62